

(A hasonszenvi gyógymódnak) a pesti egyetemen előadhatására dr. Garay János homoeopatha magán tanári jogot kért, de ez tőle az orvosi kar által megtagadtatott.

(Ranolder János, veszprémi püspök) az ottani kórháznak fehérművekre 100 ftot adományozott.

(Abonyi Lajos és Turpászty László) 1860-ban magyar népdalok gyűjtésére s kiadására vállalkozván, mintegy 2000 népdalt gyűjtöttek össze, mely becses gyűjteményt a Kisfaludy-társaságnak — mint az ilyen művelés régi kezdeményezőjének s meggyőződésük szerint arra legilletesebb joggal bírónak — rendelkezése alá felajánlották. Egyszersmind azon t. irodalombarátoknak, kik gyűjtésüket ily sikeresen elősegítették, köszönetüket nyilvánítják.

(Beküldetett.) S.-A.-Ujhely, jan. 31. A mennyiben a hírlapok mindegyikét olvasni időm hiányzik, azért maradt mindaddig cizfolatlan a Vasárnapi Ujság 1862. évi augusztus 5-ki számában foglalt balmagyarzatról egy jellemerős hazafi működéséről. — A szépművészetek teleg építkezete felett rendelkező t. Éva András urnak, már vagyonszállás állása is elég kezeség arra, hogy: nem kényszerült oly ügyek vállalatára, melyekben önző számítás az érdek vezérleje; — edzett lelkület pedig sokkal fölülemelkedettebb, semhogy azt gyanus haszonvágó árnyazhatná. — S azon hazafias készség, melyet a feuntitelt uri egyén Kazinczy Ferencz emléke iránt, lelkes működésével annyiszor tanusított, — csak legszentebb értektől lángoló honfi kebelének, s baráti részvételnek tisztá eredménye. Nemeslelkű érdekeltségé kitünőleg díszlik a haza által pártfogott unokák irányában, kiknek szellemi fejlődéseit, valódi atyai őrfelügyemmel kíséri. S a ki érzésben elismerését nem tagadja — alaplatlan célzásoktól oly férfútt megkímélhet, — ki mint honpolgár és emberbarát, egyaránt tiszteltetelmű. — H. M.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 30. „A csacska nő”. Dumanoir után ford. Feleki Miklós.

Szombat, jan. 31. Általános bérletszünetben először: „Lalla Rookh” opera 3 felv. zenéjét szerzte Dávid Bódog. A keleties dallamokban gazdag daljáték sikerült előadás s rendkívül nagyszámú közönség előtt került színre. A közreműködőkön kívül dicséret illeti Huber Károlyt, ki e szép dalművet betanította, jelesül igazgatta, s színre hozását eszle.

Vasárnap, febr. 1. „Vén bakancsos és fia a huszár”. Népszimű Szigetűl. A legjobb előadás egyike, melyeket mostanában a nemzeti színház deszkáin láttunk. Minden szereplő ugyszolván remekelt.

Hétfő, febr. 2. „Lalla Rookh.” másodsor. Kedd, febr. 3. „Angolosan.” Vigj. 2 felv., és „Chassé Croisé.” Vigj. 1 felv. Fordította Toldy István.

Szerda, febr. 4. „A harmadik magyar király.” Eredeti dráma 5 felv. Irta Tóth Kálmán.

Csütörtök, febr. 5. „Tévedések vigjátéka.” Shakespeare-től. Vigj. 3 felvonásban.

Budai népszínház.

Jan. 30. Díjmentes népelőadásul: „Viola, vagy: „Az alföldi haramiák.” Népsz. 4 felv.

Jan. 31., febr. 1. és 2. Háromszor egymásután: „Dunánan apó és fia utadsa.” Operette 3 felv. Offenbach-tól. E mulatságos darab a színházat mind háromszor zsufolóság megtöltötte.

Febr. 3. Budai Apprazin Julia fölléptetűl: „A szigetvári vértanúk” első fölvonása. Továbbá „Gyertyatartó” és „Fél az örömtől” 1 felvonásos vigjátékok. Az előadásra a budai színházban még eddig nem látott roppant számú közönség jelent meg, s a fölléptet hosszan tartó tapsok s éljenzéssel és virágkoszorúkkal fogadta, ki a „Szigetvári vértanúkban” Anna szerepében nagy bensőséggel szavalt; azonban idegen kiejtésének leküzdése még nagy munkába fog kerülni. Szép öltözéke miatt szintén tetszésben részesült.

Febr. 4. A tegnapi előadást, az utolsó darab kivételével, ismételték, szintén nagy számú közönség előtt.

Febr. 5. „Stern Izsák”, vagy: „A házaló zsidó.” Népszimű 3 felv. Németből fordította Virág Gyula.

Szerkesztői mondanivaló.

6428. Pest. K. T. A régebben beküldött cikkek sokat fog nyerni a rajz által, mely eléggé alkalmas arra, hogy a leírt tárgyról világos fogalmat nyújtson. Sőt szép kép is lehet belőle. Az ajánlott újabb tárgyra néve csak annak előlvasása után nyilatkozhatunk határozottan. Elvileg semmi ellenvetésünk.

6429. N.-Enyed. Sz. K. Az arczkép hiteles eredetije iránt meg vagyunk nyugtatva, de nem a másolat hűsége iránt. Nem hiszünk, hogy az eredetiben ugy volna szemlélhető Rákóczy György, a mint épen fityörészni készűl — mert a nekünk küldött példányban valóban fityyre áll a szája. Egyébiránt a rajz készűl — hanem fityű nélkül.

6430. Nyiregyháza. S.-um növendékei. Nem szeretjük az oly panaszokat és vádakat, melyeknek senki alá nem írja nevet. Azért az ily levelek nem is bírnak előtűntni nagy hitellel. Már ki higgye el p. o. önk sorainak, hogy ott agyon éheztek, koplatatják, s hogy „a legalábbvaló koldusnak szászor jobb dolga van, mint önknek?” Vagy ha csakugyan oly szűken méretnek az ebed és vacsora, hogy lelki testi fájdalomra fakasztja önök, nem találának-e otta a közelben embert, a kia jogosult panaszt kihallgatva, segiteni akarja is, tudna is?

6431. Juhász. A boldogság alkatrészeit előadja a következőkben:

„Nyája mellett heverésze Nincs boldogabb nálánál, — Este fekszik, reggel ha kél, Semmi dolga nincs neki. — A tarisznya mindig rakott, Soha meg nem éhezik. — Földbe dugja kámpos botját, S rá akasztja bundáját stb.

Nem poezis már ez a mai világban. Legalább nem — így!

6432. Kunhegyes. T. S. Levelét s az elkésett fecskét szivesen fogadtuk. Fogadja ön hasonló érzellemmel köszönetünket s üdvözlötűntek. Mindig mondtuk mi, hogy a mi régi jó barátaink közül egy sem fog elmaradni, s ha csigapostán is, lassanként mind beszéllingöznak. Ugy legyen.

6433. Dudar. M. F. Lapunk mult számában a válasz; reméljük, még elég jókor.

6434. T.-Hoff. M. R. Vettük a folytatást.

6435. Kemencs-Sömje. K. F. Tudunkra az illető orvos urtól két munka jelent meg, egy nagyobb és egy kisebb. Az elsőnek ára 4 ft., az utóbbiét nem tudjuk. Különben e tárgyban szivesen ad kimerítő értesítést bármely könyvtáros Pesten. A szerek pedig Jarmay Gusztáv gyógyszerárban kaphatók (zöldfa-utca), a hol szintén örömet szolgálnak utatásul.

6436. Győr. Keresk. gyűlde. Sajnálva kell jelentenünk, hogy a kért tavali számok hivatalunkban nem kaphatók.

6437. Farnas. F. Gy. A fentebbihez hasonló válaszal kell alkalmatlankodnunk.

6438. M.-Berény. B. B. Válaszunk nem lehet más, mint a legszívesebb közzörsítés. Adja az ég, hogy meleg érzelmeinket sértetlenül vihessük át a multból egy messze jövőbe.

6439. D.-Egyháza. V. I. Az első fejezetből itélve, azt hisszük, hogy az jó lesz nekűnk. Csak a terjedelem aggaszt. Köszönet a megemlékezésért.

(A Vasárnapi Ujság régebbi évfolyamai.) Egy vidéki olvasónk jelenti, hogy költözököségi körülményeinél fogva a Vasárnapi Ujság 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, és 1863 évi évfolyamait, melyeket teljes számban, kemény táblakkal vá-

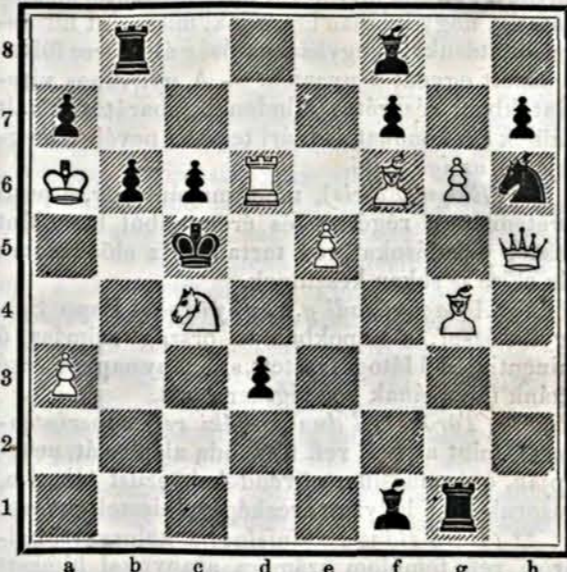
szonsarkkal bekötve bir, hajlandó volna eladni. Mind a hat évi évfolyam ára együttvéve 30 ft. Rádásul a Polit. Ujdonságok 1857 és 1858 évi évfolyamait kútelentűl, s az 1859, 1860, és 1861 éviéket bekötve küldheti meg a revének. Bővebb tudósítást ad e lapok szerkesztősége.

SAKKJÁTÉK.

163-ik számú feladvány. — Bayer Konrádtól (Olmützben).

A londoni versenyen Koszorozott feladvány.

Sötét.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

36-dik számú játszma. (Futár-csel.) ZÁRY Zs. és CSERESNYES I. köz. Pest. 1862. május 21.

Világos. (Z.) Sötét. (Cs.)

- 1) e2 - e4 e7 - e5
2) f2 - f4 e5 - f4
3) Ff1 - c4 Vd8 - h4
4) Ke1 - f1 g7 - g5
5) Hb1 - c3 Ff8 - g7
6) g2 - g3 f4 - g3
7) Kf1 - g2 Vh4 - h6
8) h2 - g3: Vh6 - g6
9) d2 - d4 Hg8 - e7
10) Hg1 - f3 h7 - h6
11) e4 - e5 d7 - d6
12) Bb1 - f1 0-0
13) Vd1 - e2 Hb8 - c6
14) e5 - d6: c7 - d6:
15) Fc1 - e3 He7 - f5
16) Fe4 - d3 Bf8 - e8
17) Hc3 - d5 Hf5 - e3:
18) Hd5 - e3: Vg6 - e6
19) Ba1 - e1 Ve6 - h3:
20) Kg2 - f2 Hc6 - d4:
és Sötétnek nyerni kell.

158-dik számú feladvány megfejtése.

(Bankos Károlytól.)

- Világos. Sötét.
1) Bd4 - d6 Vb7 - a7: A)
2) Hb5 - d4 Ff6 - g5:
3) f3 - f4: Fg5 - f4:
4) g3 - f4:
A)
1) ... Bc6 - c4:
2) Va3 - e5: Bc4 - c5:
3) f3 - f4: Ba4 - f4:
4) g3 - f4:
B)
1) ... Bc6 - c4:
2) Va3 - e5: Bc4 - c5:
3) f3 - f4: Ba4 - f4:
4) g3 - f4:
B)
1) ... Bc6 - c4:
2) Va3 - e5: Bc4 - c5:
3) f3 - f4: Ba4 - f4:
4) g3 - f4:
B)

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fulop József. Kis-Kürtősen: Csemiczky Károly. — Gyepesen: Kun Sándor. — Vácson: Niczky Pál. — Buzsákon: N. N. — Parabutyban: Rothfeld József. — Tordán: Szentpétery Antal. — Bajmákon: Weisz Fulop. — Debreczenben: Zagya Imre. — T.-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Pesten: Cselkó György. — Kassán: Skvör Antal. — K.-Szálláson: Tompaik. — T.-Roffon: Mauritz Rezsó. — Jász-Berényben: Scopian Sándor.

TARTALOM.

Barkóczy László (arckép). Ifj. E. S. — Ne féltsétek a magyart. János G. — Miranda (folytatás). Jókai M. — Nagyvárud 1660-ban (folytatás). Csúthy Zs. — Sóvár és Kapivár (képpel). Zombory G. — A debreczeni nagy templom (képpel). K. K. — A himlő és története. Filep M. — Történelmi kalászatok. Lehoczy T. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő Pakh Albert (lak. magyar-utca 1. sz. a.)

Pest, februárius 15-én 1863.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

Table with subscription rates for Vasárnapi Ujság and Politikai Ujdonságok, including prices for full and half years.

Dósa Elek.

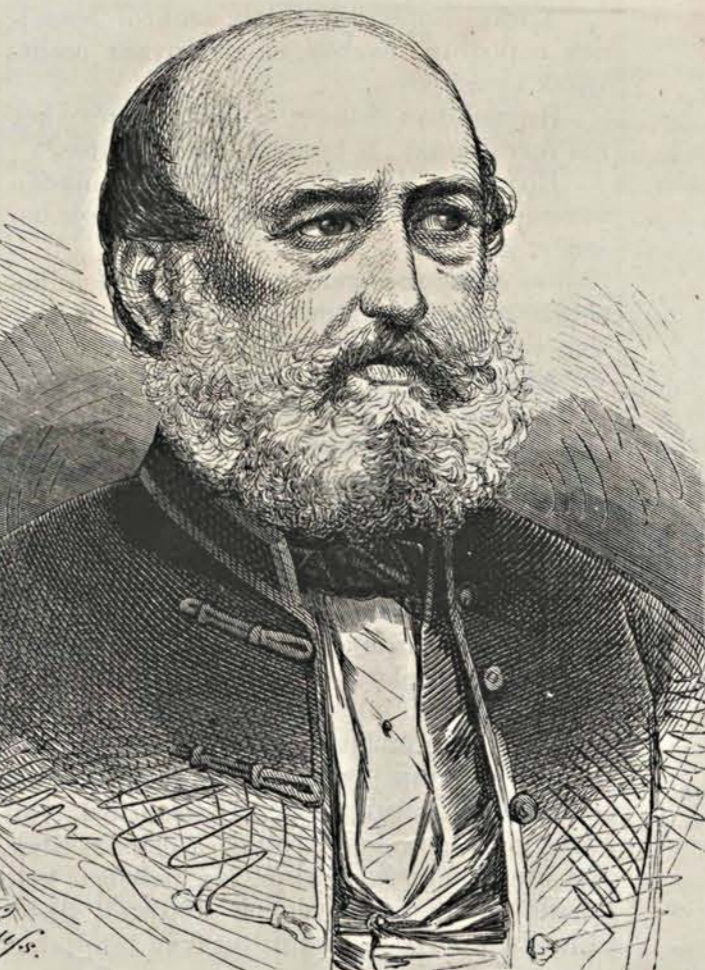
A férfi, kinek nemes vonásaival és közhasznu életének jellemzőbb részleteivel olvasóinkat ez alkalommal megismertettük, Dósa Elek, a maros-vásárhelyi főiskola közszerzetet- és tisztelben részesűlő tanára, hazánk egyik legkitűnőbb jogtudósa, a törvénytudomány terén egyik elismert tekintély.

Dósa Elek, született 1803-ban máj. 30-án Maros-Vásárhelyt, hol atyja Dósa Gergely e század három első tizedében jogtanár, s mint jogtudós, a város és vidék élő oraculuma volt. Tanulását a helybeli ref. főtanodában kezdte és végezte. Iskolai pályájáról elégnék tartjuk megemlíteni, hogy sok jeles tanuló társra közt az első helyet senki sem teheté kétségessé előtte. 1820 körül a tanárok némelyike a külföldiek példáját követve, csak felolvasásokat tartott anélkül, hogy hallgatói számára vezérforralul nyomatott vagy irott kézikönyvet adott volna. Dósa Elek több tanár, de főleg atyja jogi előadásait két év alatt sebes föl fogása, s hü emlékezete segítséggel elsajátítván, a tudományokból egyenkint jeles szerkezetű tankönyveket állított össze, melyek kézzől kézre jártak a következő nemzedék fiai közt is, s ezáltal a jog-tanulást sokkal könnyebbé és sikeresebbé tette. — Már ugynevezett „tógás deák” korában s ajátságos vonzerővel birt mindenkit lekötölező egyénisége; iskolai laka központ volt nemcsak válogatott barátaira nézve, de a korosabbak is keresték örökké kedélyes társaságát, mely majd kifogyhatatlan ötletei és élcei által vált kedvessé, majd alapos vitatkozásai érdekessé tették.

Végezűn iskolai pályáját, 1826-ban az erdélyi táblán fényes sikerrel állotta ki a jogszigorlatot. Ugyanazon évben előbb Sárospatakon az országos hírv. Kövi leczkét hallgatta; onnan Pestre menűen át, mint egyetemi tanuló végezte a jogi tudomány-

kat, s Bárczai pestmegyei alispán mellett volt juratus. 1829-ben itt jogtudori diplomát nyert, s még ez évben a királyi táblán ügyvédi vizgát is tett. Ezen időszak alatt vesztette el felejtethen atyját, kinek helyébe az erdélyi ref. egyházi főtanács a nagy reményekre jogosító ifjút azonnal ki nevezte jogtanárnak, tanulmányai befejezéseig helytesszel töltűvén be ideiglenesen tanszékét. 1830-ban Szentkirályi Mórral egyűtt utazta

ját, szeretetűt egyaránt kiérdemelte. Jogtanári pályáján lett főleg működése emlékeztessé. Mint hajdan Kövi vagy Kelemen hallgatására a testvérhonban, Erdély megyéből is osztály-, nyelv-, valláskülönbség nélkül csoportosan tödűlt a tudvágyó ifjuság Dósa Elek előadásaira, kiket nyilvános és magán órákon a szükséghez képest egyforma könynyűséggel tanított, magyar német vagy latin nyelven. — Tevékeny részt vett Maros-zék politikai küzdelmeiben, mint a kor szelleműtűt egyenlűpést tartó alkotmányosság bajnokja — Jellemző, mit e téren működéséről az akkori „Erdélyi Híradó” levelezője Quintilian szavaival megjegyzett: inter doctissimos eloquentissimus, inter eloquentissimos doctissimus. — Erdemei méltánylásul több magyarországi megye táblabírájának választotta meg.

DÓSA ELEK.

1848-ban Erdély akkori kormányzója gr. Teleki József Dósat bizta meg, hogy szerkeszűsen mentől rövidebb idő alatt egy oly munkát, mely az erdélyi irott és szokásos törvényeket, s azok értelműzésűt ismertesse. A kitűzött idő alatt elkészítűvén e művet, a meghagyás szerint az igazságügyi miniszteriumhoz felküldte, a közbejűtt események alatt azonban a kézirat elveszett.

Az 1848-i válság napjai után, midőn övéihez és hazájába visszatérhetett, megrongált egészsége és rombadűlt vagyona felett, — mert amit épen visszahozott, csak örök ifju kedélye, s fáradsáttalan munkássága volt, — jogi munkái rendezéséhez kezdett. Idejének fennmaradt részűt pedig magán és közűgyek intűzésére fordítá,

mint az egyház-kerűlet gondnokja, a főiskola jogűgyeinek igazgatója, a hozzá csoportosan toűlűk tanácsadója. — 1862-ben újra megnyiták a sokáig zárva tartott jogtantermei, s kedvezű tudományát nagy számű tanuló ifjuság, s magánzók épűlésére ismét taníthatja.

1861-ben jelent meg, 3 nagy kötetben

HETI NAPTÁR.

Table with weekly calendar information including dates, days of the week, and religious observances.

A Vasárnapi Ujság 1863. évi teljes számú példányával még folyvást, — a Politikai Ujdonságokból pedig csak a folyó számokkal szolgálhatunk.

lálkodik, a gyantai ref templom terve, melynek a belső földszinti tere csak 75 négyszöglet tesz ugyan, de a négy karzattal 125 négyszöglet tértérre szaporodik; a mely tere 1,000 lélek foglalhat helyet.

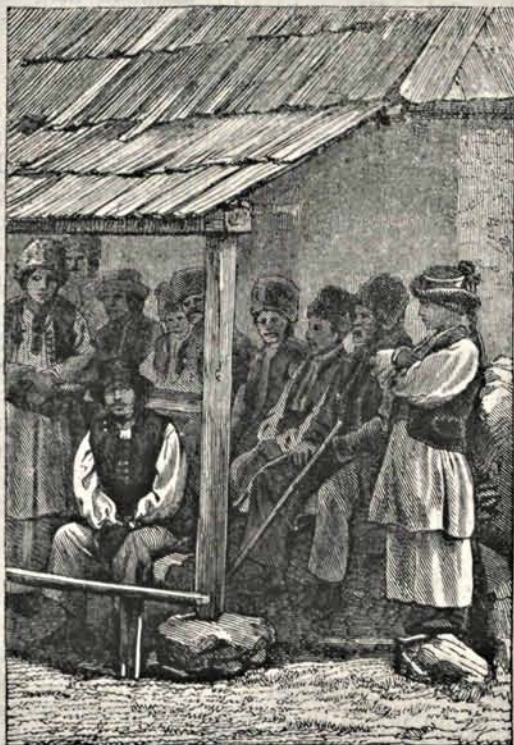
Ezen templomban, a mennyeiben a szószék mintegy középpont létezik, papját mindenki látja, és leggyengébb szavát is hallja.

A mi a bejárások kényelmét illeti, a földszintre középpont a torony alatt, a három karzatra pedig a torony melletti két lépcső vezet, honnan a földszintre és a toronyba is van közlekedés; azon karzatra, melyen a szószék áll, külön lépcső szolgál; a szószék alatt földszint vannak a papi székek, és előttök az Urasztala, és a keresztelomedence.

Ezen templom épült 1857-ik évtől 1859 évig. — Az első alapkövet letétele 1857 jul. 28-án; azon év őszéig a falak fél magasságig felemelésére megsegitte a jó Isten; a következő 1858 évben oct. 31-én annyira mentünk, hogy már a templomban tarthatuk isteni tisztelünket, 1859. év augusztus 9-én pedig tökéletesen be lön végezve, háláadó és eszedő könyörgésünk elrebegése után.

Került ez épület, a gyalog és szekér munkán kívül közel 14,000 forintba, mely összeget 270 család buzgó lélekkel hordta össze. Ezen összeg, a ft. egyházközségtől nyújtott 76 ft. 44 kron, s a szomszéd egyházaktól s egyes jöltevektől adott 55 ft. 23 kron kívül mind saját szegénységünkkel telt ki, adó után vettettünk ki 270 családból álló hitrokonainkra. Rólok dicsekedve mondhatom, hogy bár az 1857-és 8-ik években a hernyó gyümölcsfáinkat (a miitt nem kis pont) csaknem végkép megemészte; 1859-ben az árvíz, 1860-ban a jég majd minden gabonánktól megfosztott; 1861-és 1862-ben pedig a nagy szárazság emészette határunkat: — mégis az önként magukra rótt terhet buzgó lélekkel hordozták. — A belső butorok közül a szószéket Köteles Fer. és neje 400 fton, az Urasztalát környezetével, papiszékkel, s keresztelő-medencével együtt pedig Boros Boldizsárné, egyházunk egy kegyes özvegye 257 fton készítették, mind egyik nem nagy, de mérsékelt vagyonból tették e szép áldozatot. — Ő nagyméltósága Szaniszló

Fer. ur, a váradi latin szertartású püspök, a téglafestéshez jutányos áron adatta a tüzfát, nemkülönbön a venterri jegyző Kardos I. szí vességénél fogva, minden jutalom nélkül a szükséges követ, belső telkéről engedé kifejtetni. Tervét készítette a templomnak az orsz. építészeti igazgatóságnál alkalmazott Pribék Béla mérnök ur, kinek irántunk tanusított

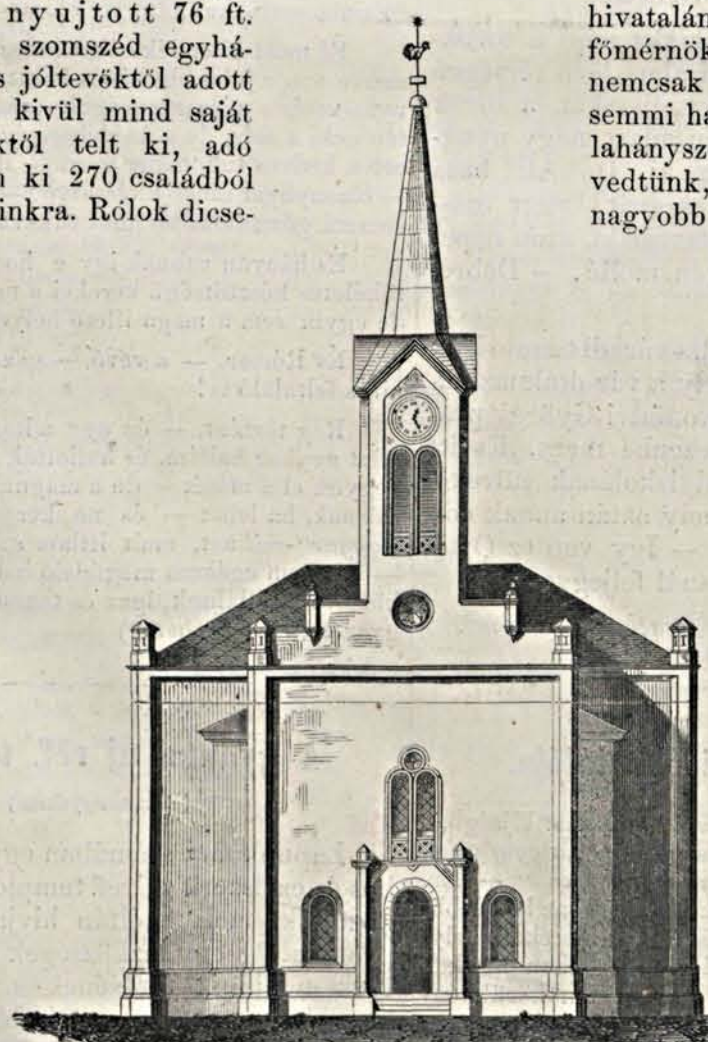
Kohobeli munkások Aninában.

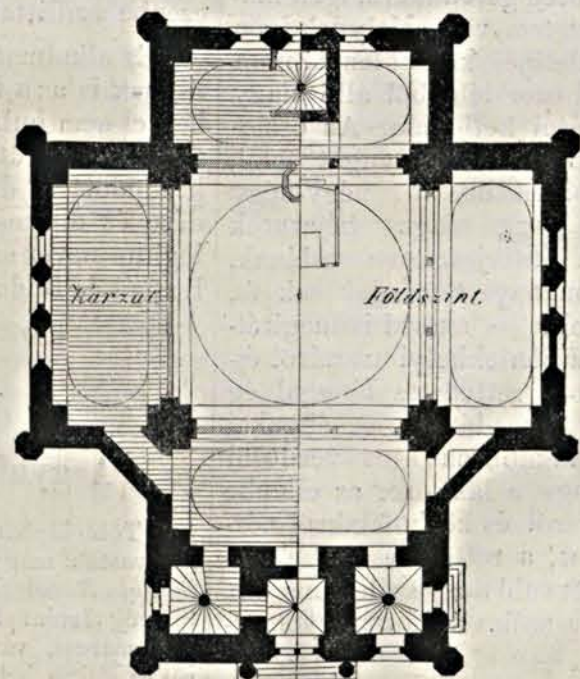
Erdei munkások Aninában.

jósága meghálálhatlan. A nemes öntudaton felül legyen jutalmazója az áldások osztogatója. — Kömives mesterünk volt Váradról Karaguj Sándor ur, kinek hasonló jószágával dicsekedhetünk. —

Gondos figyelemmel kísérte hivatalánál fogva, Bihar megye főmérnöke Gruber Antal ur, ki nemcsak hű tanácsos, — de semmi hálát tőlünk nem vára, valahányszor pénzügyi hiányában szenvedtünk, mindannyiszor a legnagyobb készséggel segített.

A gyantai új ref. egyház homlokzata.

Alaprajza.

Mind ékességénél, mind tartóságára mutató szerkezeténél, mind célszerű belső elrendezésénél fogva méltó e templom, mind a templomot építeni óhajító gyülekezetek figyelmére, mind a tervet készítő mérnök ur neve dicsőítésére. E gyülekezet alólírt lelkésze bejárva a tiszántúli, dunamelléki és dunántúli egyház-kerületeket legnagyobb részben;

minden nagyítás nélkül mondhatja: falun ilyen ékes és célszerű protestans templomot nem látott. Áldott legyen az Urnak szent neve! ki ennnyire segített bennünket.

Ezelőtti 1784 esztendőben szilárd anyagból épült templomunk, egy keskeny dombon helyzeténél fogva kevés ideig tartott, ennél fogva voltunk kénytelenek újat építeni.

Helységünk neve, derék történetbuvárunk Révész Imre szerint, már 1200-dik évben előfordul; 1552-ben földesurai voltak, porták szerint: Abraham fia Áron 6¹/₂ portát, Sárosi János 1 portát, Toldi Miklós 5 portát és Vas Mihály 3 portát birtak.

Rác István, ref. lelkész.

Az osztrák állam-vasut-társulat ipartelepei.

Az ausztriai állam-vasut-társulat, mely 1855 óta fennáll, nemcsak tulajdonosa egy 174 mérföldnyi hosszú vaspályahálózatnak: hanem egyszersmind legnagyobb iparügyi testülete Ausztriának, mint-hogy a különféle alaku építő-és üzlet eszközöket maga készíti, s az ilyen gyártmányokat áruba is bocsátja; ezenkívül még terjedelmes uradalmakkal is bír. — A vasut a kon 345 mozdony és 7323 waggon közlekedik, 4800 hivatalnokot s szolgát és 12,000 munkást számláló személyzettel.

A társulat birtokai s iparágai következők: I. Gépgyár Bécsben az új-szónyi pályafőnél. Ez eddigelé már 800 mozdonyt többet épített, nagyszámu másféle géppel együtt, vasutkocsik előállítására szintén el van rendezve. A gyár oly helyzetben van, hogy egyéb munkái mellett évenként 75 mozdonyt és 1200 waggont képes kiállítani. Jelenleg a gyár 16 hivatalnokot, 12 szolgát (mestert) és 1200 munkást foglalkodtat.

II. Szénbányaművelés Csehországban, mely részint saját vonalok, részint eladás számára kő-és barnaszén termel; Brandeisl-és Klado-no-ban, közel Prágához, és Slobochlebenben Teplitz közelében az évenkénti termelés 3,300,000 vágóegyleti mázsára rug s mellette 13 hivatalnok, 23 szolga (felügyelő) és 1000 munkás talál foglalkozást.

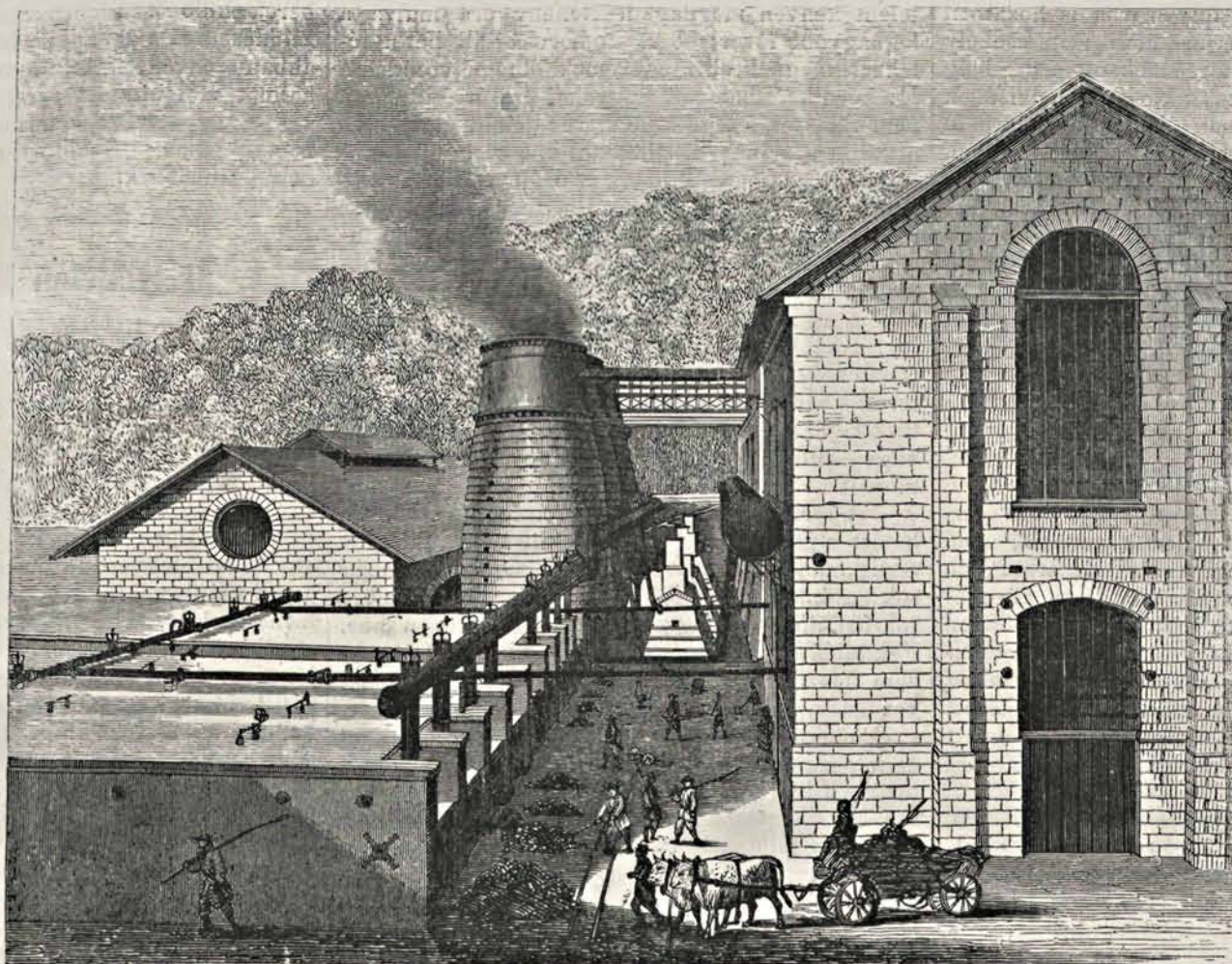
III. A Bányászati birtokok azon hegyes vidéken vannak, mely a Bányászati sikságtól emelkedvén, egészen a Kárpátok keleti elágazásáig terjed s 4582 lábnyi magasságot ér el a tengerszint felett. E

szérb, szláv, cigány s más nemzetbeli. Ezen terjedelmes jószágok a társulat számos nagy fontos-águ iparágakat üz:

I. Bányaművelés. 1. Kőszénbányászati Steierdorfon és Rezsitzán évenként 1,600,000 v. e. mázsával, de mely 2,500,000-re fog emelkedni, mielőtt a munkások elhelyezéséről kellőleg intézkedve lesz. — 2. Vaskőbányászati Rezsitzán Dognácskán, Moraviczán, Steierdorfon, hol évenként majdnem egy millió mázsa érc termeltetik. — 3. Réz-, ólom-és ezüstbányászati — Dognácska, Oraviczka-, Szászka-, Moldován. Az évi termelés mintegy 100,000 mázsa ércz-hől áll. — 4. Aranybányászati Oraviczán évenként mintegy 105,000 mázsa csekély tartalmu érczet állít elő, mely összeszuzatik, s mosatván, minden évben 30—40 font aranyból álló jelvényt adhat. — 5. Kén-és vaskovand-bányászati Moldován kénsvárára körülbelül 9000 mázsával évenként.

II. Vasgyárak. 1. három fa-szénkohó Rezsitzán, 1080 és 2080 köblábnyi térfogattal, 200,000 v. e. mázsányi lehető termelés mellett. — 2. Két kis fa-szénkohó Dognácskán 1320 köbláb térfogat és 100,000 mázsányi lehető termeléssel. 3. Két kisebb fa-szénkohó Bogán 347 és 410 köblábnyi térfogattal s évenkénti 64,000 v. e. mázsa termelhetőséggel. 4. Három nagy coaks-) kohó Aninában 4900 k-lábnyi térfogattal. Lehető termelése 300,000 v. e. mázsa. — 5. Egy kisebb fa-szénkohó Szászán 441

kavarhutaiba (Puddlingshütten) kerül, melyek 350,000 mázsányi vertvas- s aczéltermelésre rendezték, és rudlap-, abroncs- és kazánvasat, pályasínt, kerékgyűrűt (tyre) stb. szolgáltatnak, és részint a társulat pályavonalai s a bécsi és rezsitzai gépgyárak, részint a kereskedelem számára. — A gladóvi vashámor kiválólag műszereket vertvas- s aczélból szolgáltat közel 3000 v. e. fontnyi összeggel.

Olvasztó kemenczék (kohók) Aninában, a Bányásban.

III. Gépgyárak és a kazánműhely. Rezsitzán különféle alaku gépeket állítanak ki, főképp gőzkazánokat és munkagépeket. Ezen kívül Rezsitzka és Anina műhelyekel bír a soknemű fa- s vasmunka számára, hol minták, épületi asztalos- és lakatosmunkák stb. készülnek.

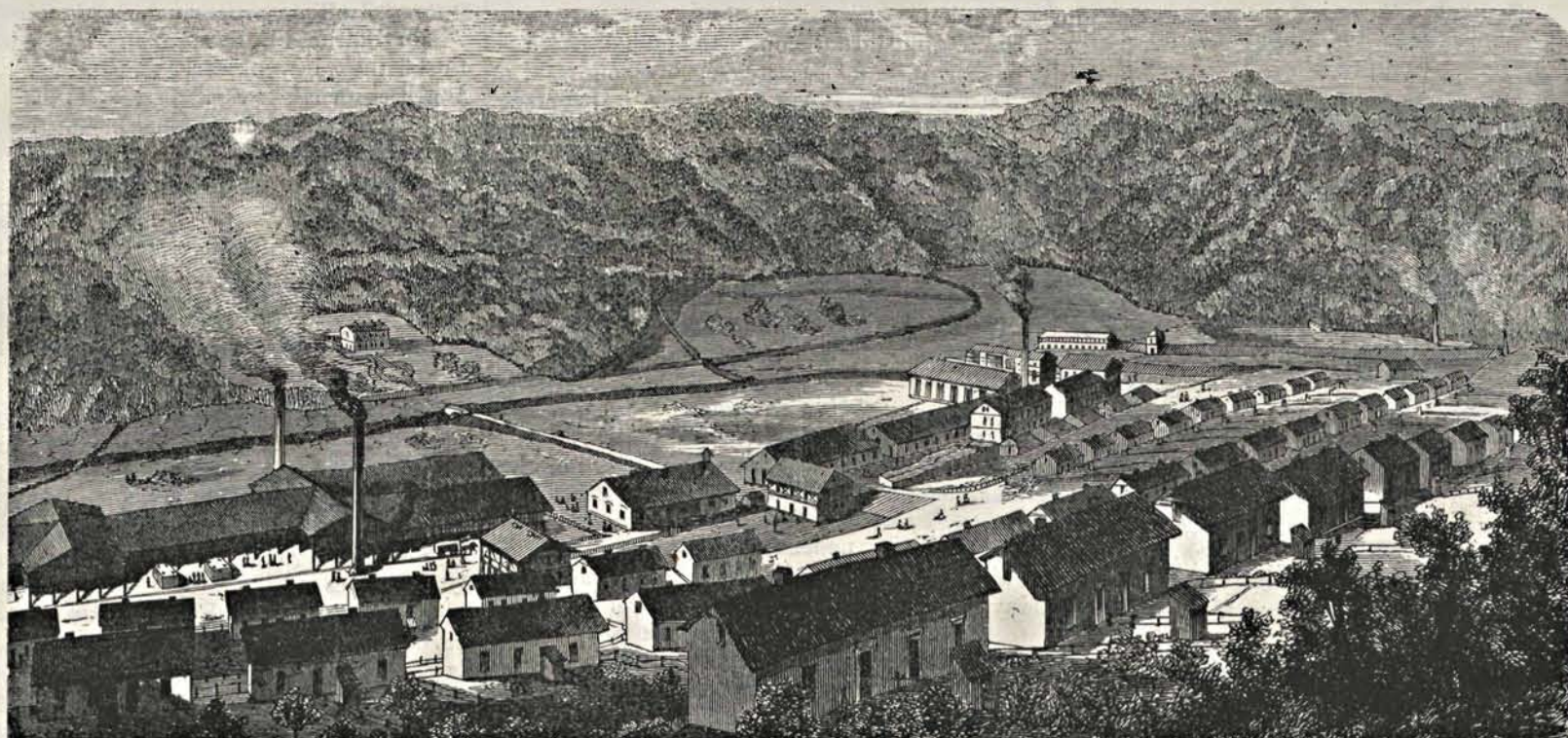
rőzsa alakban jön forgalomba és a bécsi s rezsitzai gépgyárakba szállítatik.

V. Kénsvárák és rézgálickészítés Moldován. Ez szolgáltat évenként 666,000 v. e. font 66 foku kénsvárat, 440,000 font rézgálicot és 44,000 font glaubersót. — A termékek részint áruba bocsátatnak, részint a pályatalpak itatására (rézgálic) és a táviradók üzletére (kénsvá) használtatnak fel. — VI. Palapárlás és paraffin-gyár. Steierdorfon és Oraviczán évenként 600,000 v. e. font photogént és 26,000 v. e. font paraffint állít elő, mely részint waggonok, pályaudvarok, irodák, műhelyek stb. kiválóságára használtatik fel, részint pedig forgalomba kerül.

VII. Téglavető tüztartós téglák készítésére Altwerken 20,000 v. e. mázsányi tüztartós gyártmányt szolgáltat évenként a társulat vasgyárai s egyéb telepei számára. — A bányá-, hutalepek és gyáraknál a Bányászati elfoglaltak száma 98 hivatalnok, 168 szolga s felügyelő és 4143 munkásból áll, s ez utóbbiak 7000-re is fog rugni, hogyha a czeleba vett kiterjeszkedés az üzlet minden ágában elérte. — A társulatnál elfoglaltak összes száma jelenleg 5422 hivatalnok és szolga, és 20,343 munkás, összesen

25,765 ember, kik a társulat statisztikai kimutatása szerint családostól 60,000 főt képviselnek.

A társulat élén megalakulása óta Maniel főigazgató áll. A társulat összes ipartelepei s uradalmainak vezetése 1862-ig Dubocq Károly központi igazgató kezében volt. Ő indítványozta és

Az Anina-völgyi vasgyárak. a Bányásban.

köbláb belfoglalvány- és 22,000 v. e. mázsa lehető termeléssel.

Az itt nyert nyersvas leginkább öntvényekre alkalmazható, melyek Rezsitzka-, Anina-és Szászán készülnek, épületi s géprészletek, kemenczék, főző-edények stb. egész a legfinomabb mű-öntvényig. A nyersvas főtömege Rezsitzka s Aninának

*) Pirkószén.

IV. Réz-, ólom-és ezüsttuták. A dognácskai huta évenként 44,000 font ólomot, 72,000 v. e. font ólomagot (Bleiglätte), 616 font ezüstöt termel. — A rézhuták Cziklován és Szászán pedig termelnek 381,000 v. e. fontot, mely részben ezüsttartalmu, s melyből Moldován vegyészeti uton mintegy 600 font ezüst vonatik ki évenként. — A cziklovai rézhámor évenként 134,000 v. e. font katlanárut, lemezt stb. készít. A réznek egy része

tervezé az új építményeket és üzletet, ő tekinthető egyszersmind a telep mozgató szellemének.

Dubocq legnagyobb szerű teremtménye — ha talán épen anyagi eredményre nézve nem a legáldottabb volt is — az aninai vasgyár építése, melyet ide mellélt képeink ábrázolnak. Ez épen a fő kőszén- és vaskőbányák mellett közel Steierdorffhoz állítottatott fel, hogy ezáltal a helyszínén a vaskő, és bányából kikerülő kőszénmorzsák értéke-

— Nyilatkozat. Illetékes helyről vett értesülést nyomán ki kell nyilatkoztatnunk, hogy a V. U. f. é. 5. számban megjelent nagyszombati tudósításnak egyes személyeket illető része alaptalan koholmány, más része a tények elferdítése, minek czélja — úgy hiszszük — épen nem komoly személyeskedés, hanem legfőkébb a tudósítónak időn és helyen kívüli farsangi kedvében keresendő. Az illetők megnyugtatóra ezt sietünk kijelenteni, a tudósítót pedig kérjük, hogy üres handabandák számára keressen más tért.

— (Adakozások). A „Vasárnapi Ujság” szerkesztőségéhez a múlt héten beküldött: Az írói segélypénztár számára: Nyiregyháza-ral egy tánczvigalom tiszta jövedelme Noszajg János által 40 ft.
A budai népszínház számára: Bécsből az ottani magyar iparos ifjuság által febr. 1-én rendezett tánczvigalom tiszta jövedelme 62 ft. 80 kr.

Nyílt tér. *)

Mint hogy a Vasárnapi Ujság előbbi évfolyamai egészben már alig kaphatók, de töredékek még sok helyen találkoznak s többen ohajtják azokat kiegészíteni: kéremek az illetők az 1855-ik évi folyamból a 2. 5. 8. 40. — az 1856-ik évből pedig a 29. 30. 35. számokat alólrtnak, ha nélkülözhetők, megküldeni, ki az „Országútkre” első felévi folyamát is folyó áron átveszi.
Alólrtn színtén szolgálhat az 1856. évi Vasárnapi Ujság folyamaiból töredékekkel, akár egyes számokkal. Az 1857-ik évi „Vasárnapi Ujság” pedig középszerű állapotban, — hiány nélkül megkapható. Daróc (utolsó posta Beregszász) 1863 febr. 3. Keresztyén János.

*) E rovatban közzölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Nemzeti színház.

Péntek, febr. 6. „A ház becsülete” Dráma. 5 felv. Battu után Bulyovszkiné.
Szombat, febr. 7. „Lalla Rookh” opera 2 felvonásban.
Vasárnap, febr. 8. „Liliumfi.” vigjáték 3 felv. dalokkal, Szigligetitől.
Hétfő, febr. 9. „Caecilia nük.” Francia vigjáték 3 felv.
Kedd, febr. 10. „Varázshedű” és „Fortunio dala” — Offenbach operettjei. Mindkét kis dalműben Huber Ida szerepeit Bognár Adél adta s szép csengésű hangjával még inkább megnyerte a közönség tetszését, mint előde.
Szerda, febr. 11. „Szeleburdi” Vigjáték 3 felv. Szerdahalyi a „szeleburdit” László híres szerepét sok ügyességgel és elevénységgel játszotta, a közönség folytonos tetszése mellett. A szereplők közül ki kell emelnünk Szigligeti Annát is. E fiatal színésznő a mai neki való szerepben haladásának szép jeleit adta.
Csütörtök, febr. 12. „A nyolcadik pont.” Vigjáték 1 felv. Murger, után ford. Szerdahalyi — és „Egy viharos éj” Er. vigj. 1. felv. Kővér Lajostól.

Budai népszínház.

Febr. 6. „Grilli” Szomorujáték 5 felvonásban Szigligetitől. Láttuk mi már e művet, ugyancsak a népszínházban, a mainál sokkal jobb előadás mellett is. S ha egyes szereplők hiányos játékát nem

említjük is, az általános szerep-nemtudást s akadozásokat megtróváns nélkül hagyunk nem lehet.

Febr. 7. Budai Julia harmadik fölléptül: „A szigetvári vértanúk” 1-ső felvonása és „Gyertyatartó” francia vigjáték 1 felv.

Febr. 8. és 9. „Dunanan apó és fia utazása” Operette 3 felvonásban. Offenbachtól.

Febr. 10. „Egy szoba két ágygyal.” bohózat 1 felv. és „Nevélő ezer baj között.” Vigjáték 2 felv. Felvonások között Giusztina Baraldi dell’ Ara k. a. énekelt.

Febr. 11. „Dunanan apó és fia utazása” Operette 3 felvonásban. Offenbachtól. Ez operette annyira kedvenczévé vált a budai színház közönségének, hogy rövid idő alatt ma 11-edszer került színre, mindannyiszor tele ház mellett.

Febr. 12. „A szegedi kúpece.” Népszínmű 3 felvonásban.

Szerkesztői mondanivaló.

6440. Bees. Gy. —. A kívánt arcképet elküldtük bár a kívánat okát nem sejtjük.
6441. B. Kájar. D. I. Most egy találjuk, hogy a tárgy nem hirlapba, hanem törvénysek elé tartozik, mert már most „hamis okiratok” is belekeverednek a közleménybe.
6442. Falu végén. Könnyű verselés, de sokszor elzengett régi nóta.

6443. N. Zellő. F. M. A cikkek annak idejében megérkeztek; el is olvastuk, de sokáig tanakodtunk felette: komoly dolog-e az vagy csak tréfa? Hajlandók vagyunk az utóbbit hinni, s ez esetben mint „elmeifutás”-nak talán találunk egyszer számára alkalmas helyet lapunkban.

6444. Zala-Egerszeg. H. Gy. Az okmány e napokban indul. — A kérdést illetőleg tudathatjuk önnel, hogy a Vasárnapi Ujságnak 1854—1862-ig való összes 9 évi folyamának egy keményen bekötött, teljes, eladó példányról van tudomásunk. Epen e napokban jelentettük be. Az eladó 10 forint kiván minden évfolyamért, s így összesen 90 forint. Egy évfolyamot nem ad belőle.

6445. Edes szőlőm mibant? Bizonyos okoknál fogva nem adható.
6446. Miskolcz. B. B. Ajánlatát szívesen fogadjuk, az illető tér és modor tekintetbe ajánlásával.

6447. A marhavész elleni lekvár stb. A hirdetési rovathoz való.

6448. Arad. P. K. Minden kívánt szám most újra elküldtett. Mikép maradhattak el eddig is, azt itt meg nem foghatja az illető személyzet, mely lelkiismeretesen teljesíti kötelességét. Hanem némely helyen azok a posták! — de nem szidjuk őket, mert akkor még postabakká lesznek.
6449. Csatára föl... Oda bizony! — Majd elhallgat uramócsém.

6450. Pest. K. T. Jó lesz. Köszönjük.
6451. S. A. Ujhely. T. S. A. P. U. első számai elfogytak. Miután ebben inkább a napi érdekek tárgyalatnak, tulságos készlet belőle nem nyomatik.

6452. Népdalok. Legjobban tetszik nekünk bennök az első sor:
„Az utolsó magyar ember a pástor.”

Erről még eddig nem volt tudomásunk. A többi sorok nem mondanak újat.

6453. Balatoni Jónás. A felelettel teljesen meg vagyunk elégedve s inkább nem kérdeztünk máskor.
6454. A hín aldozata. Nem divat már az ily rémséges novella. Szívesen olvasnánk közül (a mennyi t. i. lehetne) ötvonzernek bizonyos elrontanók véle egyegy éjszakáját. Ezt pedig nem vállalhatjuk magunkra.

6455. Kelet-India. Monghyr. D. T. Vettük az újabb küldeményt s most az egészet egybeállításra fogjuk gondoljainkat fordítani. Valami külön vállalatba szántuk azt. Köszönetünket s szives baráti üdvözlötünket.

6456. Daróc. K. J. A kérezzet cikkek már régen oda voltak szánya, a hova most on is ajánlja. Nézetünk szerint ott igen illő helyet fognak elfoglalni. Kérjük minél előbb a folytatást. A kívánt lapok iránt alább.

6457. Mocsolád. B. K. A Magyar Ember könyvtárának I. kötete e hónap végén fog megjelenni. Előfizetések folyását elfogadtatnak. A kívánt számok ügyét elintézte a kiadó-hivatal.

6458. T. Bees. I. B. A küldött tárgyak annak idejében megérkeztek s úgy emlékezünk, hogy ezt jelentettük is. Itt vannak most is birtokunkban. Tudós emberek néztek és tanácsoltak, hogy ne vigyük tovább. Az az u. n. kővé vált mézkörte emberi kézzel van készítve, ily forma követés a lehetetlenség közé tartozik. Nem igen régi időkben gyakran készítették ilyenféle esecsebecségeket. A másik tárgy

akkor volna érdekes, ha a tojás el nem tört volna. Mit csináljunk vele? Visszaküldjük vagy megtartsuk?

6459. Hit, remény, szeretet. Tetőtől talpig gyenge.
6460. Erdősök leánya. Elfogadtatik.

6461. Nepek szent szövetsége. Nem mai napra való.
6462. H. M. Vasárhely. Kérdő Márton. Elmes kérdező! Tiszteljük az ifjasszonyt!

6463. Kassa. P. Balog P. A kiadóhivatal válasza ez: Igaz, hogy a múlt évi szeptemberben jött egy előfizetés a július—decemberi folyamra, de mivel akkor már júliusi számok nem voltak, az 5 ft. beiratott okt.—mártusra. Január elején ismét jött 5 ft. jan.—júniusra. Innen van a két példány. Most tehát oly intézkedés történt, hogy az előfizetés kiterjesztett sept. végéig. Másképp a bajon segíteni már most nem lehet.

6464. Edeleny. S. B. A reclamatio elintéztetett. A hiba a megrendelés alkalmával történt.

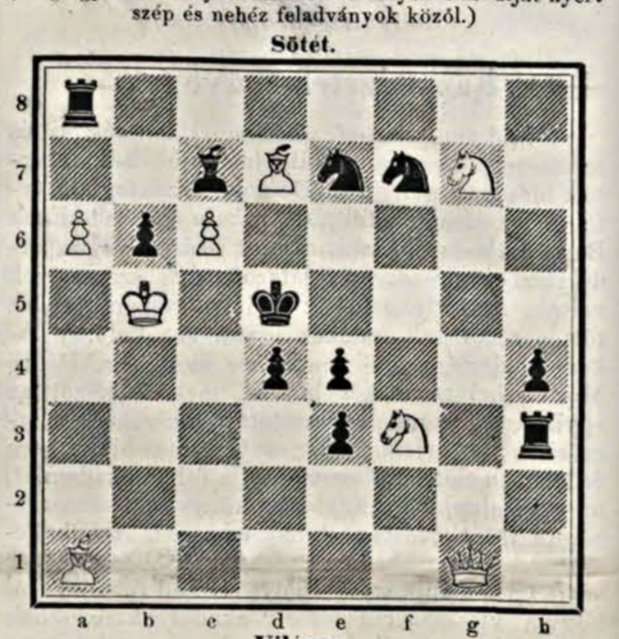
6465. Győr. A. H. A vers nem közölhető.

6466. Kőrös-Ladány. S. M. A jó kívánatot köszönjük. Ohajját teljesíteni fogjuk.

— A Vasárnapi Ujság 1855. és 1856. évi folyamait keresetnek.
— A Vasárnapi Ujság 1854—1862. évi összes 9 évi folyamata, bekötött teljes példányban eladó. Mind a 9 évfolyam ára 90 ft.
Bővebb értesítéssel szolgál a szerkesztőség.

SAKKJÁTÉK.

164-ik számú feladvány. — Bayer Konrádtól (Olmützben).
(Még egy mutatvány a londoni versenyen első díjat nyert szép és nehéz feladványok közül.)

Világos. Világos indul, s 5-ik lépésre matot mond.

159-dik számú feladvány megfejtése. (Bayer Konrádtól.)

- Világos. Sötét.
1) Hg 6—f4: d 4—e3: A)
2) V h 5—e6 f 7—e6:
3) H d 6—e5 †† K e 4—d4 (legjobb)
4) H f 4—e6 †† tetszés szerint.
5) H g 2—h 4 ††

- A)
1) ... H e 5—f 4
2) g 2—f 3 † K e 4—e 3
3) H d 5—e 5 H—v. F—e 5:
4) H f 4—g 2 †† K e 3—f 3
5) H g 2—h 4 ††

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. Kis-Kürtősen: Csémiczky Károly. — Gyepesen: Kun Sándor. — Vácson: Niczky Pál. — Parabutyban: Rothfeld József. — Pesten: Cselkó György. — Kassán: Skvór Antal. — Kun-Szent-Miklósban: Bankos Károly.

— A Vasárnapi Ujság mai számához van csatolva Lácay Szabó Károly sáros-pataki magyar ková-malom kövek árjegyzéke (2,000 példányban.)

TARTALOM.

Dósa Elek (arckép). Sz. — Köszeg ostroma. Komáromi. — Miranda (folytatás). Jókai M. — Nagyvárad 1860-ban (vége). Ceithy Zs. — A gyufa igazi feltalálója. Csarany. — A gyalgai új ref. templom (képpel). Récs István. — Az osztrák állam-vasut-társaság-ipartelepeli. — A tarantelopók. — Történelmi kalászatok. Lehoocky. T. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balcsetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nyílt tér. — Nemzeti színház napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondati való. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak. magyar-utca 1. sz. a.)

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholikus és Protestáns naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap			Hold						
	Február	Február (ó)	Sebat R.	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.					
15 Vasár.	D. Quin. Faustina	D. Quinquag	3 Sex. Mássop	26	7	8	14	24	5	22	9	37	2	19
16 Hétfő	Juliana	Juliana	4 Izidor	27	7	6	14	21	5	22	5	42	10	36
17 Kedd	Hushagyó kedd	Pólika, Donát	5 Agatha	28	7	5	14	17	6	24	6	15	11	31
18 Szerda	Hamv. szerda †	Concordia	6 Bukol pápa	29	7	3	14	13	5	25	6	44	0	24
19 Csütört.	Konrad, Susanna	Zsuska	7 Pathen p.	30	7	2	14	7	5	27	7	10	1	15
20 Péntek	Eluther, Nemes	Neméz	8 Tódor vért.	1 Adar	7	0	14	1	5	28	7	35	2	4
21 Szomb.	Eleonora, Adelh.	Etelka	9 Nicophor	2 22. Sabb.	6	58	13	54	5	30	8	0	2	52

Holdnegyed: ● Ujhold 17-én 3 óra 23 percz reggel.

A Vasárnapi Ujság 1863. évi teljes számú példányaival még folyvást, — a Politikai Ujdonságokból pedig csak a folyó számokkal szolgálhatunk.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:	
Egész évre (Január—december)	10 ft.
Fel évre (Január—június)	5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság:	
Egész évre (Január—december)	6 ft.
Fel évre (Január—június)	3 ft.
Csupán Politikai Ujdonságok:	
Egész évre (Január—december)	6 ft.
Fel évre (Január—június)	3 ft.

Lisznyai Kálmán.

(1822—1863.)

Mult vasárnap a két főváros népsége ünnepélyes temetésnek volt tanuja. A népszerű költőt, Lisznyai Kálmánt, ki hosszú szenvedések után febr. 13-án a budai császárfürdőben halt el, kísértük végső nyughelyére, a pesti temetőbe.

Lisznyai egyike vala azon költőknek, kik a legszébb reményekre jogosítva lépnek fel, kiktől a közönség — első dalaik után itélve — folyvást valami nagyot, rendkívülit vár. Azonban csak pályájok, egyéniségök és sorsuk rendkívüli; szenvedésök és szerencsétlenségök nagy; oly nagy, hogy elnyomja kedélyvilágukat; befejezetlen hagyja képzelődésük művét s az utókor, mely alkotásaik szellemét vagy szépségét keresi, a halomra szórt ötletek között már csak az egyes érzékek nyomaiból ismeri fel a szeretetre méltó egyéniséget, kinek saját korabeli, még termékeny erejét csodálták.

És valóban a „Palócz dalok”, „Madarak pajtása”, „Dal-zongora” írója egyike volt a legtermékenyebb költőknek, ha ez alatt csupán a versek számát kell értenünk. Termékeny: fejlődési fokok nélkül; mert ha a pályája kezdetén és végén — a „szívemhez” és „lélek-tan költésze” czim alatt irt költeményeket vesszük: köztük alig van valami különbség eszmei tisztaság, friss és mély érzés tekintetében, sőt talán első költeményei jobban megragadják a szívet; több gyönyört, na-

gyobb élvezetet nyújtanak a képzelődésnek.
Lisznyai igen korán, gyenge ifjúságában lépett fel a költői pályán s emlékezünk rá, mily kedveltek, mily kapások voltak dalai; nem volt iskolai ifjuság, önképző társulat,

mielőadás, hol az ő verseit nem szavalták. Annyi tény, hogy midőn Petőfi írogatni kezdett, nem vala merészebb ambíciója, mint a Lisznyaiéhoz hasonló verseket írni, vagy inkább az ő közkedveltsége- és népszerűségével birni. Később, Petőfi pályájának délpontján, Lisznyainak nem vala forróbb vágya, mint költő-társa által megénekeltetni, ki Tompát, Kérényit, Aranyt stb. megénekelte. „Majd, ha meghalsz, Kálmán, akkor megénekellek,” mondá enyelegve Petőfi. És Sándor vala a „tizek” közül az első; Kálmán a negyedik, a ki elköltözött — s az ének elmaradt.

A „tizek” 48 előtt fiatal írók társulata volt, mely önálló fellépés által emancipálni akarta magát a kiadók önkénye alól; azonban az akkori mostoha viszonyok között, mint „társulat” eredményt nem mutatott; de egyes tagjai később kitűnő helyet foglaltak el az irodalomban. Petőfin és Lisznyain kívül Kérényi és Obernyik is elköltöztek már az eredeti „tizek” sorából.

Lisznyait a forradalom után, midőn „Palócz dalával” először megjelent, szárnyára vette a hir; és soha költő rövidebb idő alatt sem nagyobb népszerűsége nem emelkedett, sem munkája nagyobb kelendőségével nem dicsekedhetett. De őt e népszerűség inkább elkapta, mint fejlesztette. Még egyszer „dal-estélyein” tűnt fel, melyekkel az országot bejárta s melyekben nagy szavaltai

LISZNYAI KÁLMÁN.